

POLITIE-BELEIDSADVISEUR MELDA MÜJDE

‘Ik heb wetten gebroken’

Ze gooide als 36-jarige moeder het roer om en meldde zich aan voor een studie bij de Politieacademie. Acht jaar later bekleedt de Turkse Melda Müjde een hoge functie bij de politie. Haar loopbaan verliep niet zonder slag of stoot, maar: ‘Ik steek graag mijn hoofd boven het maaiveld uit.’

TEKST MINOU OP DEN VELDE BEELD TARA FALLAUX

Het huishouden laten versloffen is de enige manier om als werkende vrouw te overleven! is het eerste wat Melda Müjde bij onze ontmoeting lachend uitroept. In de Amersfoortse woning, die ze deelt met man René en zoon Renan (14) zwaait historicus René de scepter over het huishouden. En dat betekent ‘dat ik veel heb moeten loslaten’, aldus Müjde (44). ‘De slordigheid in huis... René zal zelden de bank naar voren trekken om eronder te stofzuigen. In mijn een-tje zou ik dat heel anders doen, ik ben zo’n nette trut. Over sommige dingen heb ik echt ruzie moeten maken. In het begin haalde hij, als hij moest koken, pizza of Chinees, lekker makkelijk en snel. Maar: mannen zijn fantastisch in het zorgen voor zichzelf en daar kun je ook heel veel van leren. En eerlijk is eerlijk: zonder mijn schatje zou ik mijn werk en privéleven niet zo makkelijk kunnen combineren.’

Müjde bekleedt namelijk vanaf dit voorjaar bij het Korps Landelijke Politiediensten (KLPD) een van de interessantste functies binnen de politie. Als lid van het team dat de landelijk opererende korpschefs ondersteunt, schrijft ze beleidsnotities, geeft ze inhoudelijk advies en heeft ze intensief contact met de verschillende korpsen, maar ook met de ministeries van Justitie en van Binnenlandse Zaken. Deze nieuwe baan vereist volgens Müjde ‘veel strategisch, diplomatiek en politiek inzicht’. Maar het is ook een positie waar je als 44-jarige Turkse vrouw niet zonder een stevige portie vechtlust terecht komt, vertelt ze. ‘In de politiewereld regeert het machtsdenken, net als in het leger. Als je ergens binnenkomt schatten ze je macht en invloed in, en afhankelijk van de grootte daarvan bepalen ze hun steun aan jou.’

POLITIEWERELD

Melda Müjde, sprankelend, gevat, sociaal betrokken, doorspekt haar analyses graag met mooie anekdotes. Sprekend over haar toekomstplannen komt ze zonder omwegen uit voor haar ambitie. ‘Ik ben toe aan een plek waar ik invloed kan uitoefenen op visie, beleid en uitvoering.’ Maar de

functie van korpschef, de ultieme baan in politieland, ziet ze voor zichzelf niet weggelegd. ‘Daarvoor moet ik meer bestuurlijke ervaring opdoen. En een Turkse vrouw op die positie, dat gaat mijn generatie niet meer meemaken. Er zijn maar drie vrouwelijke korpschefs in Nederland.’

Eigenlijk was ze, afgestudeerd in de Franse taal- en letterkunde, helemaal niet uit op een carrière bij de politie. Na een baantje als au pair en een postdoctorale lerarenopleiding had Müjde een baan als lerares Frans voor ogen, maar het liep anders. Ze werkte al een tijdje als tolk bij justitie en politie toen ze in 1984 terechtkwam bij een adviesbureau dat rollenspelen organiseerde bij de politie. ‘Ik speelde een slachtoffer, een weggelopen vrouw of een brutale bekeurde burger en leerde de politiewereld steeds beter kennen.’ Toen ze in 1990 voor het selectiecentrum van de politie ging werken vroeg een van haar collega’s of ze misschien zelf iets voelde voor een baan bij de politie. ‘Ik twijfelde, niet alleen omdat ik Turkse was, maar ik ben ook klein van stuk en was inmiddels wat ouder.’ Maar ze schreef zich toch in bij de Politieacademie en begon aan de opleiding management en development. ‘Ik moest me, omdat ik ouder was, wel waarmaken. Mijn stades deed ik als inspecteur op straat en bij verschillende bureaus. Van bekeuringen uitschrijven tot lijkvinding en verkeer regelen: het kwam allemaal voorbij. Zonder de ondersteuning van René had ik de academie niet gehaald, want het was heel zwaar, ook fysiek. Je moest bepaalde loop- en zwemrondes halen en je kreeg een cursus schieten en zelfverdediging. En dan waren er nog vakken als sociologie, psychologie, rechten en bedrijfskunde die tijd vraten.’

GELOOFSBELEVING

‘Ik ben een laatbloeiër’, vindt Müjde, die tweelingzus is van de cabaretier Funda Müjde. ‘Ik woog maar een kilo bij de geboorte, Funda bijna drie. Zij liep, praatte, en zwom eerder dan ik. Ze was de praatjesmaker, en ik vond het heerlijk dat zij alle aandacht kreeg omdat ik heel verlegen was. Op de mavo in 1974 trokken we de aandacht omdat we Turks waren. ➤

'Mijn moeder zei dan: "Nee hoor, God zal naar je gedrag kijken. Zolang jij eerlijk bent, mag je zoveel nagellak opsmeren als je wilt"'

Mijn zus stak altijd haar vinger op en dan kneep ik haar: stop daarmee, iedereen kijkt naar ons!'

Melda Müjde werd geboren in de Turkse stad Adana, en vertrok met moeder, broer en zusjes op haar vijfde naar Nederland, waar haar vader een jaar eerder als gastarbeider was neergestreken. 'Wij vonden het leuk en spannend in Nederland, maar het nieuwe was er snel af', herinnert Müjde zich. 'We woonden in Turkije heel mooi, in een boomgaard, en kwamen hier opeens terecht op de zevende verdieping van een betonnen flat. Maar we leerden zo goed en snel Nederlands spreken dat we er zelfs de krant mee haalden.'

Er brak een moeilijke tijd aan voor het gezin Müjde. Terwijl vader Müjde de kost verdiende als timmerman, werkte moeder bij Verkade. In 1970, nog geen jaar na de aankomst in Nederland, beviel moeder Müjde van de tweede tweeling. Een paar maanden na de geboorte kreeg het ouderpaar een ernstig ongeluk en werd vader invalide. Het avontuur dat hij had gezocht in Nederland, viel in duigen. Moeder en kinderen keerden terug naar Turkije terwijl vader een jaar lang vergeefs probeerde te herstellen. 'Mijn moeder was heel eenzaam, ik zie haar nog stiekem huilen in een hoek van de keuken', herinnert Müjde zich. In 1972 werd het gezin weer in Nederland herenigd.

Door haar ouders werd ze volgens een vrije interpretatie van het moslimgeloof opgevoed. 'Wij behoorden tot de alevitische stroming, die vrij geëmancipeerd en liberaal is. De essentie van dat geloof is dat je een individuele verantwoordelijkheid hebt jegens God. We hadden thuis geen Koran en we hoefden ook niet vijfmaal per dag te bidden. Maar we waren wel moslim, geloofden in Allah en aten geen varkensvlees. Normen en waarden, respect voor je ouders, niet liegen, dat was belangrijk. Het ging meer om een bepaalde cultuur dan om pure religie.' Die geloofsbeleving werd door sommige klasgenoten niet goed begrepen, merkte Müjde. 'Vriendinnen op school vonden ons geen echte moslim omdat we geen hoofddoek droegen en nagellak opdeden, en riepen dat we in de hel gestraft zouden worden. Mijn moeder werd daar enorm boos over, en zei: "Nee hoor, God zal naar je gedrag kijken. Zolang jij eerlijk bent, mag je zoveel nagellak opsmeren als je wilt."'

Müjde zelf heeft nooit moeite gehad met het mengen van haar Turkse roots en de Nederlandse cultuur. 'Ik ben gevormd door beide culturen en vind ze allebei even heerlijk! Maar ik hoor mijn hele leven al de vraag: waar sta je? Op mijn negende vroegen ze me al: "Ga je later met een Turk trouwen of met een Nederlander? Wat vind je leuker: Nederland of Turkije? Terwijl ik houd van allebei, je kiest toch ook niet tussen je ouders? Zo voelde het.'

EXCUUS-TRUUS

Haar Turkse afkomst bracht Müjde ook als aanstormend politievrouw, ruim twintig jaar later, soms in netelige situaties. De politie streefde naar

diversiteit in haar gelederen, met meer allochtonen, homoseksuelen, gehandicapten en vrouwen op leidinggevende posities. Maar dat de praktijk weerbarstig is ondervond Müjde toen zij zich op een politiebureau meldde voor een stage en te midden van haar nieuwe collega's staande werd gehouden. 'Een brigadier pakte stevig mijn hand vast en zei, waar alle collega's bijstonden: "Als jij maar niet denkt dat ik denk dat jij hier staat vanwege je eigen kunnen. Je hebt je afkomst en je kleurtje mee, als je geluk hebt vrij je met je eigen sekse en misschien heb je een gebrek." Hij doelde op het diversiteitbeleid. Ik stond daar helemaal te trillen en niemand deed iets. Hoewel ik best wat gewend was vond ik dit toch wel schokkend. Maar ik zei: "Ik zal me dus moeten bewijzen, maar dat ben ik wel gewend."'

Het zou het begin worden van een reeks incidenten, waarin één mannelijke collega het zelfs presteerde voor haar neus zijn broek te laten zakken. Müjde liet zich niet uit het veld slaan en klom in korte tijd op tot hoofdinspecteur, om zich bezig te houden met precies het thema waar de politie al jaren mee worstelde: het bevorderen van diversiteit. Als 'manager diversiteit' bij de Politieacademie wilde Müjde een database opzetten met interessante potentiële medewerkers, ging ze studenten en docenten coachen en lezingen geven. Müjde: 'Het maatschappelijke engagement van de politie heeft me altijd aangetrokken. De politie kan de spil zijn van een wijk of een stad. Ik wil een brug slaan tussen allochtonen en autochtonen en de politie emanciperen van binnenuit. Ik vind het heel jammer dat veel hoogopgeleide Turken en Marokkanen eigen bedrijfjes en bureautjes beginnen, omdat ze niet worden aangenomen bij bedrijven. We kunnen namelijk pas veranderen door elkaar dagelijks te ontmoeten.'

Maar hoewel Müjde idealistisch begon aan haar baan als promotor van diversiteit, geeft ze toe dat na een paar maanden de twijfel toesloeg. 'Ik voelde me al snel een excuus-Truus: "We hebben iemand voor diversiteit aangenomen dus hoeven we zelf niets meer aan ons imago te doen." In lezingen gaf ik aan hoe leuk de politie is. Het is boeiend, avontuurlijk, leerzaam en het betaalt goed. Maar ik kon moeilijk positief blijven terwijl de politie het op dat moment in het dagelijkse contact met de burger verbruide.'

TWIN TOWERS

'De politie wordt tegenwoordig wel meer getraind in psychologie, sociologie, ethiek en integriteit. Maar tegelijkertijd is er een terugval in de goede omgang met buitenlanders. Intern wordt ook toegegeven dat men moeite heeft met buitenlandse jongens in het korps. De negatieve ervaringen die politiemensen hebben met buitenlandse burgers, variërend van wat ze op tv hebben gezien tot een nare ervaring met een Turk op vakantie, projecteren ze op hun allochtone collega's, dat merk ik ook. Wij moeten het goedmaken, uitleggen, legitimeren. Ze vragen bijvoorbeeld: "Keur je de aanslag op de Twin Towers goed of niet?" Elke uitspraak zorgt voor spanningen. Er is een wij-zijcultuur ontstaan. En het gevolg is dat bij ➤

'Bij de politie is een wij-zijcultuur ontstaan; het gevolg is dat voor iedere allochtoon die wij aannemen, er één vertrekt'

de politie voor iedere allochtoon die wij aannemen, er één vertrekt.'

Müjde besloot te solliciteren naar een nieuwe baan bij de KLPD, waar ze binnenkort begint, en zich niet meer te branden aan het thema diversiteit. 'Mijn directeuren waren nog niet toe aan diversiteit binnen de organisatie, terwijl ik de mouwen wilde opstropen en aan de gang gaan. Nu pas is de Politieacademie tot het besef gekomen dat ze actie moeten ondernemen, maar ik heb geen energie meer om te wachten tot de bewustwording bij hen is doorgedrongen. Ik wil net als vroeger vanaf de zijlijn adviseren, dan word ik serieuzer genomen. Ik heb ontdekt dat het een risico is om je als Turkse vrouw met diversiteit bezig te houden. Het is net alsof je dan als hoofdinspecteur niet voor vol wordt aangezien. Vergelijk het maar met een goede politievrouw die naar het arrestatieteam kan, wat het summum is van de landelijke politie. En ineens komt er een plek vrij bij jeugd en zeden. Dus wie roepen ze? Die vrouw natuurlijk, "want die gaat beter met kinderen om en slachtoffers praten liever met vrouwen als ze verkracht zijn". Het is verleidelijk om ja te zeggen, maar eigenlijk ziet men het als een softe functie. Pas nu diversiteit een hot item in de media is geworden, verandert dat beeld langzaam.'

MANNENBOLWERK

Als vrouw in een mannenbolwerk is het knokken geblazen, weet Müjde. Haar vorige directeur stak bij haar sollicitatie een wonderlijk betoog af, vertelt ze. 'Hij kende in zijn hele leven maar twee Turkse vrouwen, mij en een andere leuke stoere dame. Hij vertelde me dat hij mijn cv indrukwekkend vond maar toch moeite had met de ambitie van Turkse vrouwen. En hij vertelde dat hij ons probeerde te begrijpen. Dat hij snapte dat we onderdrukt waren in onze jeugd, dat hij zich kon voorstellen dat we in ons gezin met veel moeite voor onszelf waren opgekomen en dat we ondanks weerstand toch waren gaan studeren. Hij had het beeld van zielige Turkse vrouwen die je wel eens op tv ziet. Maar wij komen beiden uit een gezin waar juist onze vaders onze studie erg gestimuleerd hebben. Na dat gesprek kwam het niet meer goed tussen die man en mij.'

Van mijn vader heb ik meegekregen hoe belangrijk je financiële onafhankelijkheid is. Hij zei altijd: "Eerst je diploma en dan de liefde." Hij ergerde zich dood aan die pientere meisjes die hun school niet afmaakten en niet werkten.

Dat hoorde je in Turkije nog meer dan in Nederland: waarom zou je zo lang studeren, als je straks toch gaat trouwen en voor je kinderen gaat zorgen?'

Müjde was jarenlang kostwinner, en wist haar moederschap succesvol te combineren met een fulltime baan. 'Maar ik heb er wel strijd voor geleverd', vertelt ze lachend. 'Mijn man werkte thuis, maar ik vond het zelf moeilijk om van huis te zijn, ik moederde graag. Gelukkig is het werk zo leuk dat het ook ontspant en ik de knop om kan zetten. En als je dan thuiskomt en die kinderarmpjes strekken zich naar je uit, dan is het: hup tas in de hoek, en knuffelen. Die ogen, die geur, dat gaat zo diep, dat is zo heerlijk, zo lief!'

Goede ondersteuning van moeders door de werkgever is essentieel, vindt Müjde. 'Ik leg uit aan mijn team dat ik liever heb dat een vrouw een uur later komt en er helemaal is, dan dat ze op tijd met rode ogen binnenkomt en het thuis een puinhoop is. Flexibiliteit is heel belangrijk. Ik weet hoe het is om met ongelooflijk grote volle tieten met melk rond te lopen en naar je werk te gaan terwijl je slecht geslapen hebt omdat je er drie keer uit moest. De tijd dat de kinderen jong zijn en ze de ene griep na de andere hebben vond ik de moeilijkste periode uit mijn leven. Daarom vind ik dat we op het werk best wat liever voor elkaar mogen zijn. Ik probeer mijn vrouwelijke collega's te inspireren en te motiveren.'

Zorgvuldig omgaan met elkaar ziet Müjde als een typisch Turkse eigenschap. 'Turken doen bijvoorbeeld altijd verschrikkelijk hun best om gasten op hun gemak te stellen. Wat ook typisch Turks is: onverbloemd over je eigen talenten spreken. Dat is in Nederland not done, en daar worstel ik mee, want het past niet bij mijn karakter om bescheiden te zijn. Ik steek graag mijn hoofd boven het maaiveld uit, durf voorop te lopen, een mening te hebben, risico's te nemen. Tijdens mijn opleiding vertelde de docente sociologie me dat je per generatie maar één sport op de maatschappelijke ladder kunt klimmen, maar dat ik zeven sporten ben gestegen omdat ik in een vreemd land carrière heb gemaakt en de taal heb geleerd, terwijl mijn ouders analfabeet zijn. Dat schijnt heel bijzonder te zijn. Ik heb wetten gebroken.'

Melda Müjde (44)

WERK

1990-1997 adviseur/trainer Landelijk Selectie en Opleidingscentrum Politie

1997-2005 werkzaam als inspecteur van politie en hulpofficier van justitie Amsterdam-Amstelland

2005-2006 senior adviseur diversiteit college van bestuur Politieacademie en landelijk expert

eergerelateerd geweld en diversiteit bij de politie April 2006 adviseur Beleid & Ontwikkeling bij de Concerndienst Beleidsondersteuning & Control van het Korps Landelijke Politiediensten

FREELANCE NEVENACTIVITEITEN

Tolken en vertalen: Turks en Frans

Cases beschrijven en uitwerken voor rollenspeltrainingen Bemiddeling en conflicthantering

Duovoorzitter kandidatencommissie GroenLinks

Dagvoorzitter, presentator, debatleider, bemiddelaar

STUDIE

1975-1982 mavo, havo, vwo te Zaandam

1982-1997 Franse taal- en letterkunde, postdoctorale lerarenopleiding Rijksuniversiteit Leiden en Vrije Universiteit Amsterdam

1997-2001 Leergang Tactisch Management aan de Nederlandse Politieacademie te Apeldoorn